

آذربایجان نماینده لرینین تهران حکومتی ایله آپاردیقلاری مذاکره لر باره سینده اعلامیه

ایران باش وزیرى آقای قوام السلطنه نین دعوتینه گوره تاریخ ۸-۲-۲۵ ده آذربایجان ملی حکومتین باش وزیرى آقای پیشه ورینین ریاستی آلتیندا بیر هیئت آذربایجان مسئله سینی مسالمت یولیه حل ندیب قارداش قانی توكولمکدن جلوگیرلیک نتمک ایچون تهرانا گتندی. بو هیئت تهران حکومتینین صلاحیتدار مقاماتی و نماینده لريله دانیشیغا گیریشیب و بیر موافقتنامه باعلامالیدی. بو موافقتنامه گوندریلیمیش هیئته ونرلیمیش اعتبارنامه نین موجبجه آذربایجان ملی مجلسینین و آقای قوام السلطنه نین دولتی طرفیندن تصویب اولدوقدان سونرا رسمیت تاپمالیدی.

دوشنبه گونو ۹-۲-۲۵، ساعت بنشدن اعتباراً آذربایجان نماینده لرینین هیئتی ایله آقایان مستشارالدوله، فرمانفرماتیان، لئکرانی و ایپکچاندان عبارت اولان تهران حکومتینین نماینده لری آراسیندا دانیشیقلا باشلاندى. دانیشیقلا رین بیرینجی جلسه سی عمومی مسئله لر باره سینده آخره ینتیشدی. همین گونون صاباحیسی ایکینجی جلسه ده تهران حکومتینین نماینده لر هیئتی، آقای قوام السلطنه دولتینین ۱-۲-۲۵ تاریخی ابلاغیه سینی گؤستریب دانیشیقلا ردان نوتری معرفلیک نندیلر.

ابلاغیه نین متنی بوقرار ایله دیر:

(دولتین آذربایجان باره سینده ابلاغیه سی)

(ایندیکی دولتین تشکیل تاپدیغی گوندن آذربایجان ایشلری خصوصی بیر توجه جلب نده رک او عزیز هموطنلریمیزین نیتلرینی مطالعه نندیکدن سونرا وزیر لر هیئتی

تصمیم توتدو که، قانون اساسی و آیری وضع اولونموش قانونلار، مجریه قوه سینه اجازه ونردیگی حدود دا، او ایالتین اهالیسینین آرزولاری تأمین اولونوب و اونلاری قارداشلیق و وحدته دعوت نئسین. بونا گۆره هیئت دولتین بو باره ده صادر اولموش تصویب نامه سی عمومون اطلاعیدان نوتری نشر اولونور.

(۱۳۲۵ قمرینین ربیع الثانی آییندا تصویب اولونموش قانوندا قانون اساسینین متمیمی نین ۲۹- ۹۰- ۹۱- ۹۲- ۹۳نجو اصللرینین موجبنجه، ایالتی و ولایتی انجمنلره ونرلمیش اختیارات، آذربایجاندا آشاعیداکی قرار ایله تصریح و تأیید اولونور:

۱- فلاحت، تجارت، صنعت، محلی حمل و نقل، معارف، صحیه، نظمیه، عدلیه و مدعی العموم لوق دائره لرینین رئیسلی و مالیه ناظری ایالتی و ولایتی انجمنلر وسیله سیله سنچیلیب و مقرراتین موجبنجه اونلارین رسمی حکملری دولت طرفیندن طهراندا صادر اولاجاقدیر.

۲- والی، ایالتی انجمنین نظرینی جلب نتمکله دولت طرفیندن تعیین اولوب و نظامی و ژاندارمری قوه لری فرمانده لرینین انتصابی دولت طرفیندن عمله گله چکدیر.

۳- آذربایجانین رسمی دیلی، ایرانین اوبیری ناحیه لری کیمی، فارس دیلیدیر. محلی اداره لرین و عدلیه دائره لرینین دفتری ایشلری فارس و آذربایجان (ترکی) دیلرینده اولور. اما درس مدرسه لرده ۵ ابتدائی کلاسلا آذربایجان دیلینده اولاجاقدیر.

۴- مالیاتی عاندلری و نولکه نین بودجه سینی تعیین نده ن وقت دولت آذربایجان شهرلرینین آبادلیغینی، صحیه و معارف ایشلرینین اصلحینین لزومونو نظرده توتاجاقدیر.

۵- دموکراتیک تشکیلاتلارین و اتحادیه لرین فعالیتی آذربایجاندا، ایرانین اوبیری یئرلری کیمی، آزاد دیر.

۶- آذربایجانین اهلایسینه و دموکراسی ایشچیلرینه، کنچمیشده دموکراتیک نهضتده اشتراک نتمه لری ایچون، هنج بیر سیخینتی کلمیه جکدیر.

۷- آذربایجان نماینده لر عده سینین، او ایالتین حقیقی جمعیتینین تناسبو ایله، آرتماسینا موافقت اولونور و ۵نجی (تقنینه) دوره سی تشکیل تاپدیقدای بو باره ده لازمی پیشنهادلار مجلسه تقدیم اولوناجاقدیر که، تصویب اولدوقدان سونرا همان دوره ایچون وکیللرین قالاتی انتخاب اولونسون.)

باش وزیر قوام السلطنه

آذربایجان نماینده لر هیئتی ایسه نوز نظریه لرینین بیر قسمتینی ۳۳ ماده ده تهران حکومتینین نماینده لر هیئتینه پیشنهاد نئدیلر تا نوز حکومتینین نظریه چاتدیر سینلار. آذربایجان نماینده لر هیئتی بو ۳۳ ماده نین ضمیمه آذربایجاندا ایندیکی وضعیتین ساخلانیلماسینی و دموکراسی اساسلارینین بوتون ایران اوزرینده محکم لشمه سی و گنجیشلمه سی نی آشاغیداکی قرار اوزره طلب نئدیلر.

آذربایجان مسئله سینین مسالمت و صلح یولوایله حل و موجود اولان اختلافلارین رفع اولماسی و بوتون ایران اوزرینده دموکراسی اساسلارین محکم لشمه سی ایچون تاریخ ۹-۲-۲۵ دن تهران مرکزی حکومتینین صلاحیتدار نماینده لری آقایان: صادق (مستشارالدوله)، فرمانفرمانیان، ایپکچیان، لئکرانی، سپهر (مورخ الدوله) و مظفر فیروز آراسیندا بیرطرفدن؛ آذربایجان ملتینین مختار نماینده لری آقایان: پیشه وری، صادق بادکان، دکتر جهانشاهلو، فریدون ابراهیمی، صادق دیلمقانی و آقای محمد حسین خان سیف قاضی، آذربایجان کردستانینین نماینده سی او بیرری طرفدن دانیشتیق عمله گلدی. یوخاریدا قید اولونموش نماینده لر نوز نقص سیز و ایرادسیز اعتبارنامه لرینی مبادلله نئدیگدن سونرا آشاغیداکی ماده لرین باره سینده موافقت نئدیلر:

- ۱- کنچمیش مستبد حکومتین لشگری و کشوری مأمورلارینین فشاری، آزادلیق و دموکراسی دشمنلرینین تحریکاتی نتیجه سینده ۱۳۲۴نجو ایلین شهریور اینین ۱۲سینده وجوده گلیمیش نهضت مترقی دموکراتیک و ایرانین حقیقی استقلالیت و تمامیتینین ضامنی اولان بیر نهضت تانیلیر.
- ۲- آذربایجان که، کنچمیش ۳و۴نجو استانلار و خمسه ولایتینه شامیلدیر، معین اراضی بیر واحد صورتده، خودمختار حکومت آدی ایله ایران مملکتینین جزوی و مرکزی ایسه تیریژ شهرییدیر.
- تبصره- آذربایجان کردستانینین مرکزی مهاباد شهرییدیر.
- ۳- آذربایجانین پولو و بایراخی ایراندا رایج اولان پول و ایران بایراغیدیر. مملکتده جاری اولان قانونلار، آذربایجان خلقینین اختیاراتی و آزادلیغی ایله مغایرتی اولماق شرطیله، آذربایجاندا جاری اولاجاقدیر.
- ۴- آخرینجی ایکی ماده نی نظرده توتماقلار، آذربایجان داخلی ایشلرینی اداره و نظارت نمک و بودجه تصویبیدن نوتری "هینت ملی" آدیندا بیر هینت، دموکراتیک اصول و مخصوص نظامنامه اوزره انتخاب اولاجاقدیر.
- ۵- بوتون لشگری و کشوری اداره رئیس لرینین انتخابی آذربایجان هینت ملیسی عهده سینده دیر. بو مأمورلار که، هینت ملی طرفیندن انتخاب اولاندان سونرا مرکزی حکومتده معرفلیک اولاجاقلار، عمدده قانونلارین اجرا سیندا مرکزی حکومتده و هینت ملی تصمیم لرینین اجرا سیندا هینت ملییه تابع اولاجاقلار.
- ۶- آذربایجان هینت ملیسی بوتون لشگری و کشوری مأمورلارین عزل و نصب و تغییر و تبدیلینده مختار دیر. بوجور تغییر و تبدیللر مرکزی حکومتین ده اطلاعینا یئتیریله چکدیر.
- ۷- آذربایجاندا هینت ملیدن علاوه محال، بلوک و ولایتی انجمنلرده دموکراسی اصول اوزره، یعنی مستقیم- عمومی رایله (ایستر آرواد، ایستر کیشی و ایستر سه قوشون افرادی) سنچیلیب و بو انجمنلر نوز عمل حیظه لری، یعنی

ولایت، محال، بلوک لرده ایشلرین یاخشی قاباغا گنتمه سینه نظارت نده جکلر.

۸- فدائیلر و ملی قوشون تشکیلاتی اولدوغو کیمی ده قالمالی و نوز مأموریت و وظیفه لرینی، آزادلیق و دموکراسی اصولوندان مدافعه نتمک و مربوط سرحدلری حفظ نتمک ایچون، آذربایجان هیئت ملی سینه تابع اولاجاقدیر.

۹- ایندییه تک آذربایجان ملی حکومتی طرفیندن وئرین کشور و لشگری درجه لر و ترفیعلر رسمیتله تانیلیر.

کیچیک افسرلرین ترفیعاتی و درجه لری، مستقیم حالدا، آذربایجان ملی قوشون فرمانده لیگی طرفیندن وئريله جک. ولی ارشد افسرلرین و ژنراللارین درجه لری آذربایجان ملی قوشونلاری فرماندهینین پیشنهادهی و هیئت ملینین تصویبی اوزره وئريله جکدیر.

۱۰- آذربایجان دولتی اداره لرینده و هیئت ملیده یازیلار آذربایجان دیلینده و آذربایجان کردستانیدا کرد دیلینده اولاجاقدیر. لاکن فارس دیلی ایرانین دولتی دیلی اولدوغو ایچون، مرکزی دولت ایله آذربایجان کردستانی اداره لری و هیئت ملیسی آراسیندا یازیلارین فارس دیلینده اولماسینین اشکالی اولمایاجاقدیر.

۱۱- درس و تحصیلات آذربایجاندا ابتدائی مدرسه لرده آذربایجان دیلینده و آذربایجان کردستانیدا کرد دیلینده و متوسطه و عالی مدسه لر ایسه هر ایکیسی آذربایجان و فارس، یا کرد و فارس دیلرینده اولاجاقدیر.

۱۲- آذربایجان ملی مجلسینین ایندییه تک تصویب نئدیگی قانونلار که، آذربایجان ملی حکومتی طرفیندن اجرا نئدیلیب، آذربایجان هیئت ملیسی طرفیندن نقض اولماینجا نوز اعتباریندا قالاجاقدیر.

(بو ماده آذربایجان کردستانی خصوصوندا دا صادق دیر).

- ۱۳- خالصه جات، آزادلیق و مشروطیت دشمنلرینین ینرلری و وارلارینین آذربایجاندا و هابنله آذربایجان کردستانیندا کندلیلر آراسیندا بولونمه سی رسمیتله تانلییر و هنج وقت نقض ندیلیب و قایتاریلما یاجاقدیر.
- ۱۴- تریاک، الکل، اختلاس، رشوه، فحشاء و سایر اخلاقی فسادلارلا مبارزه، تصویب اولونموش قانونلار اوزره، دوام نده جکدیر.
- ۱۵- هیئت ملی تصویب نتمه دن هر جوی لوکس و تجملی متاعلر و ها بنله آذربایجان داخلینده عمله گلن متاعلری وارد نتمک قدغندیر.
- ۱۶- هر جور مالیات و عوارض، هیئت ملی تصویب نتمیش بیر سیستم اصولیه، وصول اولمالیدیر و دولتی عایدلرین آرتماسی ایچون، ایندییه تک آذربایجان مجلس ملیسینده تصویب اولوب و آذربایجان ملی حکومتی طرفیندن اجرا ندیلن قانونلار نوز اعتباریندا قالا جاقدیر.
- ۱۷- آذربایجانا و آذربایجان کردستانینا حق و نرلیلر که، نوز جمعیتلری نسبتیجه که، تقریباً بوتون ایران جمعیتینین اوچدن بیرینی تشکیل و نریر، وکیل سنجیب و مجلس شورای ملییه گؤندر سینلر. آذربایجان و کردستان نظار انجمنی طرفیندن و اونلارین هیئت ملیسینین تصویبینه ینتیشن اعتبارنامه مجلس شورای ملی ده رد ندیله بیلمز.
- ۱۸- ایرانین بوتون نقطه لرینده انتخابات بیر شکله اولماق ایچون دولت متعهد اولور که، ۱۵نجی انتخابات دوره سینده ایران مجلس شورای ملیسی، آذربایجان ملی حکومتی قادیلار و جوانلار و قوشون ایشچیلرینه و نردیگی حق، محترم ساییب و بوتون ایراندا عمومیت و نرسین.
- ۱۹- مجلس شورای ملینین انتخاباتی بوتون ایراندا حداکثر ۱۰ گون بیرینجی انتخابات اعلامیه سیندن سونرا باشلاتیب و حداکثر بیر هفته نین مدتینده خاتمه تاپا جاقدیر.

- ۲۰- آذربایجان و کردستان مالیاتینین یوزده ۲۵-ی مرکزہ ونریله چکدیر. ولی بوابیل آذربایجان و کرد خلقینین دموکراسی و آزادلیغی الده نتمک ایچون آغیر خرچلره متحمل اولدوقلارینا گۆره بو مبلغی ونرمکدن معاف اولاجاقلار.
- ۲۱- مرکزی دولت عهده دار اولور که، نیکیلده اولان تهران ایله تیریز آراسینداکی دمیر یولو که، قابجاندان میانہ یه تک ینتیشیبیدیر، تیریزه چاتدیرسین.
- ۲۲- دولت هنج بیر صورتده لشگری و کشوری مأمورلارین عزل و نصبینده و هابنله ده گیشمه سینده دخالت نتمگه حقی یوخدور.
- ۲۳- آذربایجان و کردستان هینت ملیسی گرک معارف، فلاح و حفظ الصحه اصلاحاتینی آزادانه حیاتا کنچیرسین.
- ۲۴- آذربایجان و کردستان طبیعی ثروت و معدنلری یالینیز آذربایجان و کردستان احتیاجاتینی رفع نتمگه تخصیص ونریلیر و او ناحیه لرین کارخانالارینین اداره سی نوز عهده لرینه قویولور.
- ۲۵- لازمی موقعلرده خصوصی و شخصی کارخانالارین نظارتی آذربایجان و کردستان حکومتی و هینت ملیسی ایله اولاجاقدیر.
- ۲۶- آذربایجاندا و کردستاندا بوتون مطبوعاتین نشری ملی هینتترین تصویبی ایله اولاجاقدیر. تئاتر و سینما و رادیو آذربایجان و کرد دیلترینده اداره اولوناجاقدیر. بو، سایر دیلر باره سینده ده مجاز و قابل اجرادیر.
- ۲۷- بوتون صنعتی، فلاحتی ملی و دولتی بانگلارین اداره ندیلمه سی آذربایجاندا و کردستاندا هینت مللترین عهده سینہ دیر.
- ۲۸- بوتون مالیاتی عایدات و عوارض آذربایجان و کردستان محلی خزانه دارلیقلاریندا توپلانیب و مستقیماً لازمی مصرفه ینتیشه چکدیر.

۲۹- مرکزی دولت متعهد اولور که، آذربایجان خلقینین مطالباتین فوریتله بانگ میلدن پرداخت نئسین و بوبانگین انتقال و نرمایش سرمایه لرین دوباره قایتارسین.

۳۰- مرکزی دولت متعهد اولور که، ۳نجو و ۴نجو استانلارین و خمسسه ولایتینین آزادلیق دشمنلرینین الی آلتیندا اولان تکاب، سقز، بیجار، سردشت کیمی یئرلرینی آذربایجان و کردستانین صلاحیتدار مقاماتینا تحویل و نرسین.

۳۱- مرکزی دولت متعهد اولور که، ایلر بویو ملتین حقوقونا تجاوز نده ن و قاتلی فاجعه لر توره دن ژاندارمری تشکیلاتی نی لغو ندیب و اونون مقابلینده، قضائی دستگاهین ضابطی اولان، نظمیه تشکیلاتینا بوتون قصبه لرده و محال و بلوک لرده وسعت و نرسین.

۳۲- مرکزی دولت متعهد اولور که، ایالتی، ولایتی، بلوک و محال انجمنلرینی، ایندی آذربایجاندا اولدوغو کیمی، دموکراسی اصول اوزره بوتون ایراندا تشکیل و نرسین.

۳۳- بلدییه تشکیلاتلاری، بوتون ایراندا، دولت خادمی دخالست نئمه دن، دموکراسی اصول اوزره قورولمالیدیر.

سه شنبه گونو، ۱-۲-۱۳۲۵، ساعت ۸ده آقایان مورخ الدوله سپهر پیشه و هنر و تجارت وزیر و آقای قوام السلطنه نین سیاسی معاونی آقای مظفر فیروز نوزلرینی صلاحیتدار نماینده معرفلیک نئدیله ۳۳ ماده اونلارا گؤستریلدی. او گونون صبحی پیشه وری و آقای قوام السلطنه آراسیندا ایکی فتره خصوصی ملاقات و مذاکره عمله گلدی و بو مذاکراتین تعقیبینه آشاغیداک ایلاغیه آذربایجان نماینده لری هینتی طرفینده تهیه و آقای قوام السلطنه نین دولتینه و نریلدی. ایلاغیه نین متنی بودور:

آقای قوام السلطنه نین حسن نیتی و صادر نئدیگی بیانییه اثرینده مرکزی دولت نماینده لری و آذربایجان نماینده لری هینتی آراسیندا تبادل افکار و درین مطالعه دن سونرا بنله نتیجه اله گلدی که، آذربایجانین دموکراتیک نهضتی آذربایجانی ایراندان

تجزیه نتمک قصدیله یوخ، بلکه مشروطیت و دموکراسی اساسلارینی ایراندا تثبیت و تقویت نتمکدن نوتری عمله گلمیشدیر. هرچور سوتفاهم و قارداش قاتی تۆکمکدن جلوگیرلیک نتمکدن نوتری توافق نظر حاصل اولدوکه، مرکزی حکومت و آذربایجان خلقی آراسیندا اساسی اختلاف یوخدور. فرعی مسئله لری حل نتمکدن نوتری آذربایجان نماینده لریندن بیر هیئت تهراندا اولاجاقدیر. تا مرکزی دولت نماینده لريله ایشلری بیر طرزده که، مشروطیت و دموکراسی اصولونا، خصوصیه آذربایجان خلقینین آزادلیغینا، لطمه یئتیرمه سین، حل و تصفیه نده لر. بوتون مسئله لرین حل و مرکزی دولتله اداری رابطه لرین یارانماسی آقای قوام السلطنه نین هیئت دولتی نین، آذربایجان مجلسینین (که، فعلاً ایالتی انجمن یئرینده دیر). و مجلس شورای ملینین تصویبینه باغلیدیر.

اوچونجو ملاقاتدا آقای پیشه وری و آقای قوام السلطنه نین آراسیندا، یئر بؤلگوسونه مربوط اولان ماده خصوصوندا، اختلاف نظر اوز و نردی. بو مسئله باعث اولدو که، ایکی گون مذاکرات دا وقفه اولسون. اوندان سونرا آقای قوام السلطنه نین دولتی مذاکراتی دوباره باشلاماقدان نوتری او اصلاحاتی که، ابلاغیه ده منظور نده بیلردی، صلاحیتدار نماینده لرینین توسطیله، بو قرار اوزره آذربایجان نماینده لری هیئتینه وئردی.

ابلاغیه نین متنی بودور:

- ۱- آذربایجان ایالتی شوراسی. مجلس ملی عوضینه.
- ۲- آذربایجان هیئت مدیره سی. وزیر لر هیئت عوضینه.
- ۳- آذربایجان اداره لری رئیسسی. محلی وزیر لر عوضینه.

- ۱- دولتین عین ماده سی قبول اولونور. ولی مالیه رئیسسی محلی مأمورلاردان اولمالی، مالیه ناظری ایسه، دولت طرفیندن تعیین ندیلمه لیدیر.

۲- والی (استادار) آذربایجان ایالتی شوراسینین پیشنهادی ایله تعیین اولونوب، حکم دولت طرفیندن صادر اولاجاقدیر. یوللارین امنیتینی حفظ و نظمیه تشکیلاتی و اجرا مأمورلارینا کمک نتمکدن نوتری، مسلح بیر قوه، نگهبان آدیله، تشکیل اولونور. بو قوه نین فرماندهی ایالتی شورا طرفیندن تعیین و حکم صادر اولماقدان نوتری وزارت کشوره پیشنهاد اولونور. لشگری قوه لر محلی نظام وظیفه افرادینان عبارت اولاجاقدیر. سرحدلری حفظ نتمک بو تشکیلاتین عهده سینه اولوب و لازم اولان مرکز لرده ساخلولاری اولاجاقدیر. بو قوه لرین فرمانده لری صالح و تحصیلات گوزموش محلی افسرلردن، هیئت مدیره طرفیندن، تعیین و اولارین حکملری مرکز دن صادر اولور و کلیه لازم اولان گزارشلر فرماندهلیک* طرفیندن مرکز ه ونریلیر.

۳- دولتین اوچونجو ماده سی عینا تصویب اولونور.

۴- مملکتی، قانونلار اوزره وصول اولان، مالیاتلارین یوزده ۷۵ فائضی محلی اداره لر مستخدم لرینین و نگهبان قوه سینین حقوقونو پرداخت نتمکدن نوتری، ایالتی شورا نظارتی آلتیندا، مصرف اولاجاقدیر. ایالتی شورا عام المنفعه مصرفلردن نوتری وصول اولان عمومی مالیاتین یوزده ۱۰ فانضیندن آرتیق اولماما شرطیله، بعضی عوارض وضع و مصرف نده بیلر.

۵- دولت ماده سینین عینی تصویب اولونور.

آذربایجان نماینده لری هیئتی بو پیشنهادی ۱-۶-۸-۱۰ نجو ماده لرده منعکس اولان اصلاحاتلا قبول و دولت ه ونردی.

*- بو کلمه بو کتابدا (فرمانهلیک) یازلمیشدیر. - یاشار آذری

پیشنهادین متنی بودور:

آذربایجان مسنله سینى مسالمت یوليله حل نتمک و دموکراسى اصولونو ایراندا محکم نندیرمک ایچون تاریخ ۸-۲-۲۵ دن ایران دولتینین رسمی نماینده لری و آذربایجان نماینده لری هیئتی آراسیندا مذاکره عمله گلیب درین مطالعه و تبادل افکاردان سونرا بنله نتیجه آلیندی که، آذربایجانین دموکرات نهضتی آذربایجانى ایراندان تجزیه نتمک قصدیله اولمامیش، بلکه دموکراسى و مشروطیت اصوللارین ایراندا محکم نندیرمک و قوتلندیرمکدن نوتری اولموشدور. ایران دولتینین رسمی نماینده لری و آذربایجان نماینده لری هیئتی آشاغیدا قید اولان ماده لرده موافق نظر حاصل ننتدیله:

- ۱- آذربایجان ایالتی کنچمیش ۳نجو و ۴نجو استانلارا و خمسہ ولایتینه شاملدیر.
- ۲- بوندان سونرا مجلس ملی اصطلاحی عوضینه ایالتی شورا و وزیرلر هیئتی عوضینه هیئت مدیره و وزیرلر عوضینه محلی اداره لر رئیسى اصطلاحی ایشله دیله جکدیر.
- ۳- آذربایجان والیسی ایالتی شورانین پیشنهادی ایله تعیین اولوب و حکم دولت طرفیندن صادر اولاجاقدیر.
- ۴- دولتی اداره لر، باتگلار و محاکم رئیسلى، مدعی العموملار و حمل و نقل اداره لر رئیسلى ایالتی شورا طرفیندن انتخاب و رسمی حکملر دولت طرفیندن صادر اولاجاقدیر.
- تبصره- مالیه ناظری دولت طرفیندن تعیین اولاجاقدیر.
- ۵- یوللارین امنیتینی حفظ و نظمیه تشکیلاتی و اجرا مأمورلارینا کمک نتمکدن نوتری نگهبان آدیله مسلح بیر قوه تشکیل اولونور. بوقوه نین فرماندهی ایالت شوراسی طرفیندن تعیین و حکم صادر اولماقدان نوتری داخله وزیرلیگینه پیشنهاد اولونور.

لشگری قوه لر محلی نظام وظیفه افرادیندان تشکیل تاپیر و سرحدلرین حفظی بو تشکیلاتین عهده سینه اولور. بو تشکیلاتین ساخلولارینین فرمانده لری آذربایجان هیئت مدیره سی واسطه سیله محلی صالح افسرلردن تعیین و اونلارین حکملری مرکزدن صادر اولاجاقدیر و کلیه لازمی گزارشلر فرمانده هنگ طرفیندن مرکز وئرله چکدیر.

۶- ابتدائی مدرسه لرده تحصیل آذربایجان دیلینده و متوسط مدرسه لرده ایسه درس لر هر ایکی آذربایجان و فارس دیلرینده اولاجاقدیر. محلی اداره لرده دفتری ایشلر و عدلیه و او بیری ایشلری فارس و آذربایجان دیلرینده صورت تاپاجاقدیر.

۷- مملکت قانونلاری موجبنجه آلینان مالیاتین یوزده ۷۵ فاضلی اداره مستخدملرینین حقوقلارینا و "نگهبان" تشکیلاتینا و باشقا اصلاحات، ایالت شوراسینین نظارتی آلتیندا، مصرف اولوناجاق.

ایالت شوراسی، وصول اولونان عمومی مالیاتین یوزده ۱۰ فاضلیندن تجاوز نتمه مک شرطیله، بعضی عواض وضع و مصرف نده بیلر.

۸- آذربایجاندا دموکراتیک نهضتی طرفیندن عمله گلیمیش بوتون اقتصادی، اجتماعی، ملی و یئر اصلاحاتی رسمیتله تانیلیر.

۹- آذربایجانین حقیقی جمعیتینین تناسبیله آذربایجان نماینده لرینین آرتیریلماسینا موافقت اولونور. ۱۵نجی قانون گذارلیق دوره سی تشکیل تاپدیقا، بو باره ده لازمی پیشنهاد مجلسه تقدیم اولوناجاق دیر که، یینی تصویب اولونان عده همان دوره ایچون انتخاب اولونسون.

۱۰- دولت تعهد ندیر مجلس شورای ملینین انتخابات قانونوندا تجدید نظر ندیب و تازا قانونو ایندیکی مترقی شرایط و حقیقی دموکراسی اصولو اساسیندا (عمومی، مستقیم، گیزی، مساوی و متناسب) تنظیم نده رک تصویب ایچون مجلس شورای ملییه تقدیم نئسین.

۱۱- بو قرارداد ایران هینتی دولتی و آذربایجان ملی مجلسینین تصویبینه چاتدیقدان سونرا رسمی اولاجاقدير.

۱۲- بو قراردادین ماده لری آذربایجان کردستانینادا شاملدیر.

بو پیشنهاده تازا دانیشتیقلا رین میناسی اولدو. آقایان پیشه وری و قوام السلطنه آراسیندا دوردونجو ملاقات و مذاکراتدان سونرا، دئمک اولار که، کلیاتدا ایکی طرف آراسیندا توافق نظر عمله گلیب و قرار اولدو که، آقای قوام السلطنه نین سیاسی معاونی آقای مظفر فیروزون اشتراکیله یینی بیر لایحه تنظیم اولونسون. پنجشنبه گونو ۱۹-۲-۲۵، ساعت ۲۳ده باش وزیرین سیاسی معاونی آقای مظفر فیروز آشاغیدای لایحه نی حاضر لایاراق آذربایجان نماینده لری هینتینه گؤستردی.

لایحه نین متنی:

سون زمانلاردا آذربایجاندا عمله گلن دموکراتیک نهضت نتیجه سینده که، اونون مقصدی بوتون ایران نولکه سینده دموکراسی و آزادلیق اصولونو محکم لندیرمک* اولموشدور. دولت و آذربایجان نماینده لری آراسیندا دانیشتیق باشلامیش و آذربایجان نماینده لری دولتین ۷ ماده دن عبارت اولان ابلاغیه سینی قبول نده رک تبادل افکار نتیجه سینده توافق نظر الده ندیلدی. آشاغیدای ماده لر که، ۷ ماده نین مکملی عنوانیله تنظیم اولوب، قبول و اجرا ندیلسین:

۱- ابلاغیه نین بیرینجی ماده سینده "مالی ناظری" کلمه سی "مالیه رئیس"ی

کلمه سینه چئوریلمکله و "اقتصاد و تجارت ایشلری اداره سینین رئیس"ی

آرتیرماقلا عیناً قبول اولونور.

۲- آذربایجان والیسی آذربایجان ایالت انجمنینین پیشنهادهی اوزره دولت

تصویبی ایله تعیین اولوناجاقدير.

*- بو کلمه بو کتابدا (محکم اندیرمک) یازلمیشدیر. - یاشار آذری

۳- سون زمانلاردا آذربایجاندا عمله گلن دگیشیکلیکلره اساسلناراق دولت، آذربایجاندا ملی مجلس آدیله انتخاب و یارادیلمیش تشکیلاتی آذربایجان ایالت انجمنی کیمی تانییاجاق و ۱۵نجی مجلس تشکیل تاپدیقد، دولت طرفیندن پیشنهاد اولونان یئنی ایالت و ولایت انجمنلری قانونو تصویب نیدلیکدن سونرا، تصویب اولونموش قانون اوزره آذربایجان ایالتینین یئنی ایالتی انجمن سنجگیلری تنزلیکله باشلاناجاقدیر.

۴- ایالت انجمنینین قرار و تصمیملرینی اجرا نتمک و ایشلرین گنیشلرینین یاخشیلیغینی تأمین نتمک و خصوصیه آلیان مالیاتین ۷۵/۰ فائضینین دوزگون خرج اولونماسینا نظارت نتمک ایچون ایالتین دوایر رئیسلی و ایالت انجمنینین هیئت رئیسسه سیندن مرکب ایالت شوراسی تشکیل تاپاراق انجمنین تصمیملرینی حیاتا کنچیره جکدیر.

۵- آذربایجان نهضتی نتیجه سینده نظام وظیفه افرادیندان چاغریلان یئرلی قوه لرین تکلیفینی تعیین نتمک ایچون، موافقت اولدو جناب آقای قوام السلطنه دولتی و آذربایجان ایالت انجمنی نماینده لریندن محلهده بیر کمیسون تشکیل تاپیب و اونون حل یولونو، تصویبدن نوتری، مرکزی دولت و ایالتی انجمنله پیشنهاد نده جکدیر.

۶- آذربایجانین مالی وضعیتی خصوصوندا موافقت اولدو آذربایجان گلیرلرینین ۷۵/۰ فائضی یئرلی خرجلره اختصاص ونریلسین و ۲۵/۰ده ایران نولکه سینین عمومی مخارجینی تأمین نتمک ایچون مرکزده گؤندرلیسین.

تبصره- پست و تلگراف و دمیر یولو و ارومیه گؤلونون گمی چیلیک اداره لرینین خرج و گلیرلری مستثنی و اولارین خرج و گلیرلری دولت عهدده سینده و اونا منحصر اولاجاقدیر. بنله توضیح ونریلیر که، آذربایجان ایالت و ولایت انجمنلری و دولت اداره لرینین تلگرافلاری مجاتی اولاراق مخابره اولوناجاق.

- ۷- دولت قبول ندیر که، جاری ایل عرضینده میانه دمیر یولونو تبریزه چاتدیرسین؛ بو ایش تنز بیر زماندا حیاتا کنچیریلسین. بو ایشین انجاسی ایچون آذربایجان کارگر و متخصصلرینین تقدم حقلری اولماسی آیدیندیر.
- ۸- اساسی شوسه یوللارین چکمه سی و تعمیرنتمه سی دولت عهده سینه و فرعی یوللاری ایالت انجمنینه مربوط دور.
- ۹- نظام وظیفه دن آیری اولاراق، فدائی آدیله تشکیل تاپان، داوطلب قوه لر کندلر نظمییه سینه تبدیل اولونور و اونون رئیسی آذربایجان ایالت انجمنینین انتخابی و دولت تصویبی ایله تعیین اولوناجاق.
- ۱۰- آذربایجان دموکراتیک نهضتی نتیجه سینده آذربایجان کندچیلری آراسیندا بؤلونن یئرلردن دولت خالصه سینه مربوط اولانلارین بؤلونمه سیله دولت اصولا موافق دیر و تعهد ندیر که، تصویب ایچون، بیرنجی فرصتده، اونون لایحه سینی مجلس شورای ملییه پیشنهاده نده رک دولت خالصه لرینین مملکتین باشقا نقطه لرینده یاشایان کندچیلر آراسیندا بؤلونمه سی نی او لایحه ده پیش بینلیک نتمسین. آذربایجان نهضتی نتیجه سینده عملا و عوض سیز اولاراق اکیچیلر آراسیندا بؤلونن باشقا یئرلر باره سینده، مالکلی قانع نتمکدن نوتری، او ملکترین تعویض ترتیبینی مجلس شورای ملییه پیشنهاده نده جکدیر.
- ۱۱- دولت ابلاغیه سینین ۳نجو ماده سی موجبجه قراره آئیندی که، آذربایجاندا رسمی و دولتی دیل فارس دیلیدیر. اداره لرین و عدلیه نین دفتری ایشلری و محاکمه لر آذربایجان و فارس دولتی دیلرینده اولور. بنش کلاس قدر تدریس آذربایجان دیلینده اولاجاقدیر و موافقت اولدو که، بنش کلاسدان یوخاری، معارف وزارتینین پروگرامی اوزره، مکتبلرده درس آذربایجان و فارس دیلرینده اولسون.

۱۲- دولت تعهد ندر ۵ نجی مجلس آچیلدیقدا انتخابات قانونون لایحه سی که، آزادلیق و دموکراسی اساسلاری اوزره، یعنی عمومی، گیزلی، مستقیم و متساوی که، قادیلارادا شامل اولا، مجلس شورای ملییه تقدیم و اونون تصویبنی فوریتله درخواست نده.

۱۳- دولت موظف دیر که، بلدییه انجمنلرینین سنجگی قانونونو، دموکراسی اصولیه (عمومی، گیزلی، متناسب، مستقل و مساوی) که، بوتون بلدییه انجمنلرینین استقلالین تأمین نده، چوخ تنز لیکله انجمن مجلسه تقدیم نسین. بو لایحه تصویب اولونانا قدر آذربایجان شهرلرینین انجمنلری رسمیتله قالاقدیر.

۱۴- آذربایجاندا اقلیتده واقع اولان ملتزر: کرد، ارمنی، آشوری بو موافقتنامه نین ۱۱ نجی ماده سی اوزره، ابتدائی مکتبده ۵ نجی کلاس قدر نوز آنا دیلرینده درس اوخویاقلار.

۱۵- آذربایجان ایالتی سابق ۳ و ۴ نجو استانلارا و خمسده ولایتیه شاملدیر.

۱۶- بو موافقتنامه نین قرارلارینین اجراسی جناب آقای قوام السلطنه نین هیئت دولتی و آذربایجان مجلس ملیسینین* (که، بو موافقتنامه تصویب اولدوقدان سونرا، ایکینجی ماده موجبجه، انجمن ایالتی آدلاناقدیر) تصویبینه موکول اولماقدیر.

قرار ایدی که، جمعه گونو، سحر ساعت اوندا، هیئت دولتین فوق العاده جلسه سی تشکیل تاپیب و آذربایجان نماینده هیئتیندن ده بو جلسه ده حاضر اولسونلار. بو فوق العاده اجلاس آذربایجان نماینده لری شرکت نتمه دن، ساعت ۱۱ دن الی ساعت اوچ یاریما قدر مذاکره و مباحثه عمله کتیردی. نتیجه ده آذربایجان نماینده لری هیئتین نئدیگی پیشنهادی که، نماینده هیئتینین چوخلو گذشتیندن حکایت ندردی، آقای قوام السلطنه نین کابینه سینده اولان مخالف و غیرمتجانس عنصرلرین دسیسه

*- بو کلمه بو کتابدا (مبیسینین) یازلمیشدیر. - یاشار آذری

بازلیغی نتیجه سینده، اکثریت رأی ایله رد اولدو و دولتین تصمیمی اول آقایان فرماتفرماتیان و ایپکچیان، سونرا آقای مظفر فیروز توستی ایله نماینده هیئتینه ابلاغ اولدو که، هیئت دولت تصمیم توتوب که، ۱- ۲- ۲۵ تاریخی بیر ماده دن عبارت اولان ابلاغیه نین ماده لریندن قیراغا چیخماییب و اوندا هنج بیر تفسیر وئرمه سین.

بو ترتیبله آذربایجان نماینده لری هیئتی ایله تهران حکومتی رسمی مقامات آراسیندا اولان مذاکراتدان هنج بیر نتیجه آلینمیش مذاکراتدا وقفه حاصل اولدو. آذربایجان نماینده لری ۲۳- ۲- ۲۵ده تبریزه قایتدیلا. تهران حکومتین رسمی و موافق مقاماتینین اظهار نئدیگینه گؤره، مذاکره نین دایناماسینین علت و عامللرینین بیرسی ده غیر مسئول مقامات و عنصرلرین فوق العاده نفوذو ایدی که، مختلف یوللارلا دولت هیئتینین ایچریسینده و خارجینده اعمال اولونوردو.

آیدین دیر که، اونلارین اساسی هدفی دموکرات نهضتینین انکشافینین و حقیقی آزادلیغین بوتون ایران اوزرینده قباغین آماق ایدی.

ایرانین باش وزیر آقای قوام السلطنه و اونون بعضی همکارلارینین حسن نیتینی نظرده توتماقلا تصور ندریک که، هله ایش ایشدن کنجه ییب و هله امید نتمک اولار که، آذربایجان مسئله سینین صلح یوليله حل ندیلمه سی و قارداش قانی تۆکولمکدن جلوگیرلیک نتمک ایچون باشلانان مذاکره لر که، تهراندا بعضی مرتجع و ایران ملتینین آزادلیغینین دشمنی اولان عنصرلرین دسیسه سی نتیجه سینده متوقف اولدو، باشلانین، چونکه بیز آذربایجان نهضتینی بوتون ایران سعادت و آزادلیغی و اورادا وجوده گلن دموکراسی بیر اصولون ضامن بیلیریک. آذربایجان نهضتی بوتون ایران آزادیخواهلارینین امیدی دیر و بالاخره موفق اولاجاقدیر که، آزادلیغی و دموکراسی اصولون بوتون ایراندا انکشاف نئدیریب و عمومیت و نرسین. ولی متأسفانه گورونور که، تهرانین مرتجع هیئت حاکمه سی ژاندارم و نظامی ستونلارینی

بیزیم سرحدلریمیزه توپلاییر و کله سینده بیر پارا نقشه لر بجه ریر که، هنج وجهیله ایرانین صلاحینا دگیلیر.

بیز اونو ایسته بیریک که، بیزیمله تهران آراسیندا اختلافلار صلح یولیه حل اولسون. بیز بو نظریه نی اعلام نئدیگده آشکار دنیریک که، اگر ژاندارم یا نظامی قوه لر طرفیندن بیزیم نولکه میزه نسبت کیچیک بیر تجاوز و تعرض اولورسا، وار قوه میزله دفاع نده جیبیک. آذربایجان ملتی نوز آزادلیغیندان دفاع نتمک ایچون آخر نفره تک فداکارلیغا حاضر دیر. بیز ایناتیریق که، بو مقدس هدفه ینتیشمک و حقیقی آزادلیغی و دموکراسی اصولونو بوتون ایراندا برقرار نتمک ایچون عموم ایران آزادیخواهلاری دا بیز ایله بیر صفده مبارزه یه حاضر دیرلار. تصور ندیریک که، شخص آقای قوام السلطنه ده اولان حسن نیت اثرینده ایش بو ینره چاتماسین.

آذربایجان ملی حکومتینین باش وزیر سی جعفر پیشه وری

تبریز ۲۳ اردیبهشت ۱۳۲۵

کتاب منبع سی: شهریورین اون ایکی سی

۱۳۲۴ - ۱۳۲۵

آذربایجان دموکرات فرقه سینین بیرنجی ایل دونومی مناسبتیه

مرکزی تبلیغات شعبه سینین نشریه سی

تبریز ۱۳۲۵

تایپ الیین: یاشار آذری

کتابخانانین اینترنت آدرسه: <http://www.javaan.net/nashr.htm>

پست آدرسه: BM IWSN, London WC1N ۳XX, UK

ایمل آدرسه: yasharazarri@yahoo.com

نشر کارگری سوسیالیستی نین مسنوله: یاشار آذری

تایپ الیین تاریخ: ۱۳۸۵